

ERİKLİ BABA TEKKESİ VE TOPLUMSAL İŞLEVLERİ

ERİKLİ BABA DERVİSH LODGE AND ITS SOCIAL FUNCTIONS

Nursel UYANIKER¹

Almira KOÇ²

ÖZ

Türk kültür ve edebiyatında veli tipi; kendisine kutsallık atfedilen, toplumdaki maddî ve manevî düzensizliklerin giderilmesinde başrol oynayan, Tanrı katında da kişiye yardımcı olacağına inanılan kültürel bir unsurdur. Erikli Baba Tekkesi'nden medfun Erikli Baba da bu velilerden biridir. İstanbul Kazlıçeşme'de bulunan Erikli Baba Tekkesi, Alevî-Bektaşî inancı kapsamındaki işlevsel mekânlardandır.

Çalışmanın konusu, Kazlıçeşme'de bulunan Erikli Baba Tekkesi ve çevresinin

değerlendirilmesidir. İstanbul Bektaşî Tekkeleri arasında yer alan bu tekke, Osmanlı döneminde ve sonrasında toplumsal açıdan önemli bellek mekânlardan birisi olmuştur. Halk arasında daha çok Erikli Baba olarak bilinen veli kişi, hakkında anlatılan menkıbe ile de desteklenmektedir.

Çalışmanın amacı tekke, türbe, cemevi olarak kullanılan kutsal mekânla bu mekânı kutsal bir yere dönüştüren Erikli Baba'nın tarihi-menkıbevi kişiliği işlevleri açısından değerlendirmektir. Çalışmada ele alınan konu, Malinowski'nin kültür teorisi ve işlevsel kuram çerçevesinde ele alınmıştır. Çalışma ile Erikli Baba'nın medfun olduğuna inanılan mevkiin Türk toplum hayatında geçmişten günümüze önemli işlevler üstlendiği, toprağın yurt kılınması sürecinde manevi kimliğiyle ciddi destekler verdiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İşlevsel Kuram, Malinowski, Kültür Teorisi, Erikli Baba.

Makale geliş tarihi: 14.02.2019, Makale kabul tarihi: 26.05.2019

1 Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Türk Halk Edebiyatı Bilim Dalı, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7204-7145>.

2 Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Lisans 4. Sınıf öğrencisi, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2956-0119>.

ABSTRACT

The dervish type in Turkish culture and literature is a cultural element to which holiness is attributed, played a leading role in the elimination of material and spiritual irregularities in society, and believed to help the person in God's sight. One of these dervishes is Erikli Baba, buried in Erikli Baba Tekke. Erikli Baba Tekke, located in Kazlıçeşme, Istanbul, is one of the functional places within the Alevi-Bektashi faith.

The subject of the study is the evaluation of Erikli Baba Tekke and its surroundings in Kazlıçeşme. This lodge, which is one of the Istanbul Bektaşî Tekke, has been one of the most important socially important places during the Ottoman period and after. The chosen people, mostly known as Erikli Baba, are supported by the extraordinary stories told about him.

The aim of the study is to evaluate the historical-extraordinary personality of Erikli Baba, who transforms this place into a sacred place with the sanctuary used as a cemetery, tomb, cemevi. The topic discussed in this study is discussed in the context of Malinowski's cultural theory and functional theory. It is observed that the place where the father of Erik was believed to be buried was important functions in Turkish community life from the past to the present, and he gave serious support to his spiritual identity during the process of making the land.

Keywords: Functional Theory, Malinowski, Cultural Theory, Erikli Baba.

GİRİŞ

Osmanlı Türkçesi metinlerinde "tekye" şeklinde yazılan ve günümüzde tekke olarak kullanılan kelimenin kökeni hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. Bununla birlikte kelimenin, Farsça "post" anlamındaki "tekke" kelimesinden geldiği de ileri sürülmektedir. Ancak Farsça metinlerde tekke kelimesine rastlanmamakta, bunun yerine "dergâh ve hankâh" kelimeleri kullanılmaktadır. Arapça tekke kelimesinin çoğulu olan "tekâyâ" ise, Osmanlı Türkçesinde XV. yüzyıldan sonra kullanılmaya başlanmıştır (Kara, 2011:368).

Çalışmanın konusu olan Erikli Baba Tekkesi, İstanbul Zeytinburnu / Kazlıçeşme mevkiinde bulunmaktadır. Kazlıçeşme semti, Bizans döneminde dışarıdan gelen yabancıların şehre girişleri öncesinde yedi gün boyunca karantinaya alındıkları bir yerdir. İstanbul'un fethinden sonra ise, Fatih Sultan Mehmet döneminde (1451-1481) debbağlar (dericiler), salhane (mezbahane, kasaphane) ve mumhanelere ayrılmıştır (Seyahatnâme, 1314:1/391). Semtin Kazlıçeşme olarak adlandırılmasının bir efsaneye bağlı olduğunu söyleyen Kömürcüyan, İstanbul Tarihi isimli eserinde anlatıyı şu şekilde özetlemiştir:

"Bir kaz, otladığı sırada yeri eşeler ve eşelediği yerde bir su çıkar. Halk da burasını kazarak bir kaynak bulur ve suyu getirip bir çeşme yapar" (Kömürcüyan, 1952:28). Yırtıcı olmayan kuşlar arasında yer alan kaz, mitolojilerde ruhu temsil eden ve te-

mel kahraman olarak görülen din ile ilişkili sembollerdendir.

Sosyal antropolojinin kurucusu olan B. Malinowski'ye göre kültür; bir nesnelere, eylemler ve zihniyetler sistemidir. Bu sistem içerisinde her parça bir amaca hizmet eden araçlar konumundadır. İnsanlığı bir araya getiren kurumlar, toplumun yapı taşları olan; din, aile ve eğitim kurumlarıdır (Malinowski, 1992:21, 22). Bu bağlamda Erikli Baba Tekkesi, din kurumu olarak halkın sosyal yaşantısına etki etmiş kutsal bir mekândır. Bektaşiliğe bağlı inançlar ve ritüeller, bu kutsal mekânın çevresinde şekillenmekte ve bir ihtiyacın doyurulmasını ifade etmektedirler. Bütün bir inanç sistemine bağlı tekkenin işlevi, Tanrı'yla bütünleşme amacını taşıyan kültürel ihtiyaçtır.

Çalışmada, halk bilgisindeki ve anlatılarındaki Erikli Baba'nın toplumsal yeri ve önemi ele alınmıştır. Çalışmanın verileri, yazılı kaynakların yanı sıra, sözlü kaynaklardan elde edilmiştir. Sözlü kaynaklardan veri elde etme aşamasında görüşme/mülâkat tekniğine başvurulmuştur. Çalışmanın amacı evliya kültürünün önemi açısından Erikli Baba'nın en önemli misyonunun veli kabul edilen bir şahsın, milletin zor durumunda nasıl bir öneme sahip olduğunu göstermektir.

1. Erikli Baba ve Türbesi

Alevi-Bektaşî geleneğinin temsilcilerinden birisi olarak görülen Erikli Baba, bazı kaynaklarda İstanbul'un fethinde bulunmak için Horasan'dan gelen erenlerdendir:

“İsimleri malûm veya değil medfun buldukları yer belli veya gayri malûm pek çok zatları bunlardan sayarlar ve rivayetler de bu merkezdedir. Bu cihat erleri, sonraları erenlerden sayılmışlardır. Çoğu da Bektaşî efsanelerine geçmişlerdir. Bunların hangileri Nime'l-Ceyş (mutlu asker)'dendir ayırd etmek güçtür” (Ünver, 1996:5/245).

Erikli Baba'nın gerçek kimliği ve hayatı hakkında tarihi vesikaya rastlanmamıştır. Ancak kaynak kişilerle yapılan görüşme/mülâkatta, Erikli Baba'nın tam adı, geliş tarihi ve sebebi hakkında daha ayrıntılı bilgiler elde edilmiştir:

“Bugün Erikli Baba adı, namı, şanıyla anlatılan ve 1329 yıllarında İstanbul'un fethinden önce gelip Kazlıçeşme mevkiinde dergâh kuran bir pîrden gelmektedir. Asıl ismi Es-seyyid Muhammed Eryek'tir. Hacı Bektaş Veli döneminde yaşamış olup Hacı Bektaş Veli'nin de halifelerindendir. Aslında bizde halife kavramı yoktur ama halife, Hacı Bektaş Veli'nin erenlerindendir. Kendisi, Horasan pîridir. İşte Es-seyyid Muhammed Eryek de bugünkü adıyla Erikli Baba olarak halk arasında kabul gören, tanınan On İki İmamlardan Musa-yı Kazım evlatlarındandır. Hacı Bektaş Veli ile amcazadedir” (KK-1).

Alevi tasavvufunda Eryek'in, Ehl-i Beyt'e uygun insan yetiştirenlere verilen unvan olduğu belirtilir. Bu kapsamda insan-ı kâmil mertebesinde olan “Eryek Baba” unvanı da buradan gelir (Şener, 1993:1). Alevi-Bektaşî toplumunda Hacı Bektaş Veli'nin ilk halifelerinden kabul

edilen Erikli Baba, halk arasında pek çok isimle bilinir; Eryek Baba, Ermiş Baba, Eren Baba, Eryek Sultan ve kerametinden dolayı da Erikli Baba bu isimlerdendir.

1.1. Erikli Baba Menkıbeleri

Tasavvuf tarihinde, sofilerin ortaya çıkardıkları veyahut da meydana getirdikleri olağanüstü olaylar anlamında "keramet" kelimesi kullanılır. Sofilerin kerametlerini nakleden küçük hikâyelere, Türkçeleştirilmiş haliyle "menkıbe" denilmektedir. Şu halde menkıbelerin esasını kerametler teşkil etmektedir (Ocak, 1997:27). Erikli Baba hakkında da halk arasında özellikle adının verilışı ile ilgili menkıbeler anlatılmıştır:

Varyant 1: "Halk arasındaki söylenceye göre; Eryek Baba, Horasan Erenleri ile birlikte İstanbul'a geldikten sonra dergâhını bugünkü yerinde kurmuş, kapısını yedi kıta, on sekiz bin âleme açmıştır. İşte günlerden bir gün kendisini ziyarete bir hamile bacı gelmiş. Hamile bacının canı fena halde aşerip Eryek Baba'dan diğer bacılar kanalı ile erik meyvesi istediğini söylemiş. Eryek Baba, bu bacının isteğini gerçekleştirirse çok sevap işleyeceğini bildiği için kerâmetini göstermiş ve sofraya bir sepet erik getirmiş. O günden beri hamile bacılar ne zaman aşerip gönülleri erik istemişse Erikli Baba'dan dilek dilemek için Erikli Baba Dergâhı'nın yolunu tutmuştur" (Şener, 1993:1-2).

Varyant 2: "Bir bacımızın dergâhı ziyaretinde hamileliğinden dolayı aşererek canı erik istemişti. Kara kışta, bugünkü gibi

değil ki gidip alasin, o dönemde yok. Ama asıl ismi Es-seyid Muhammed Eryek olan pîr, onu hissederek, duyar ve koynundan çıkarıp hanıma bir erik sunar. Ondan dolayı ismi Erikli Baba olarak günümüze kadar anılır" (KK-1).

Varyant 3: "Erikli Baba, İstanbul'un fethine katılmış olan ahi, kalenderi ve abdalân zümrelerindedir. Kış günü erik bulduğu için bu isimle anılmıştır"³ (Yılmaz, 2015:113).

Velinin kerameti sayesinde ad aldığını ve kendisi öldükten sonra da türbe ve çevresinin bu şekilde adlandırıldığını anlatan menkıbeler, İstanbul'daki pek çok türbede etrafında da anlatılmaktadır.⁴

1.2. Erikli Baba Türbesi

Sultan II. Mahmud (1808-1839), Yeniçeri Ocağı'nın 1826 yılında kaldırılması emrini verdikten sonra Erikli Baba tekkesi ve binası yıkılmış, türbesi ile diğer mezarlar yıkılmamıştır.

1993 yılında yeniden inşa edilen ve faaliyetlerine başlayan tekkenin önünde, cümle kapısının sol tarafında Erikli Baba'nın mezarı bulunmaktadır. Kitabesiz ve silin-

3 Keramet göstererek yaz günü kar yağdıran başka bir Bektaşî Babası da Eyüp'teki Karyagdı Baba'dır. Halk tarafından yapılan bu adlandırmalarda da velinin kerametinin oldukça etkili olduğu görülmektedir.
4 Ayrıntılı bilgi için bkz. Uyaniker, Nursel. (2010). Eyüp Sultan Türbesi Etrafında Teşekkül Eden Efsanelerin Tespiti ve İncelenmesi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yayınlanmamış Doktora Tezi.

dirik mermerden oluşan iki büyük mezar şahidesi, İstanbul'daki diğer sahabe ve Fatih dönemine ait yatır mezarlarında da görülmektedir (Yüksel, 1997:48). Erikli Baba Türbesi, günümüzde de pek çok insan tarafından ziyaret edilmekte ve toplumsal dayanışma işlevini sürdürmektedir:

“Burayı genelde dışarıdan gelenler de yani Alevi olmayan insanlar da geliyor. Burada işte türbe olduğu zaman dualarını yapıyorlar, lokmalarını bırakıyorlar paylaşıyorlar, ama genelde cemevi statüsüne girdiği için ağırlıklı Alevi canlarımız daha çok geliyorlar. Tabii Bektaşiler de buraya daha ağırlıklı olarak geliyor. Toplumun bir ayrımı yok burada. Mesela cenaze hizmeti verdiğimiz zaman burada Sünnî, Alevî olmayan insanların da cenazelerini kaldırdık” (KK-2).

2. Erikli Baba Tekkesi

İstanbul'daki Bektaşi dergâhlarından birisi olan tekke, Osmanlı Türkçesindeki yazılışı nedeniyle Eryek Baba, Yedikule'nin karşısında yer alması nedeniyle Yedikule Bektaşi Dergâhı, tekkede postnişinlik ve zâkirlik yapmış kişilerden dolayı Şütürşümar Mehmet Baba Dergâhı, Perişan Mehmed Ali Baba Tekkesi, Şeyh Abdullah Tekkesi, Zâkirbaşı Bektaşi Dergâhı gibi isimlerle de anılmıştır. Çalışmada, halk arasında daha çok bilinen adından dolayı Erikli Baba Tekkesi olarak zikredilmiştir.

Tekkenin, Yedikule Hisarı'nın Yeniçerilerin başlıca görev yerlerinden olması nedeniyle ocakla ilişkisi sonucu kurul-

muş olabileceği düşünülmüştür (Tanman, 1994:6/242). Tekke, el-Hac Perişan Baba (ö. 1866) zamanında yeniden canlandırılmıştır. Ardından gelen Seyyid Hafız Mustafa Baba ise tekkenin büyümesi ve aktif rol oynamasında etkili olmuştur (Yılmaz, 2015:114). Erikli Baba Tekkesi, tekke ve tarikatların yasaklandığı tarih olan 30 Kasım 1925 yılına kadar açık kalmıştır. Bu dönemde atıl kalan tekke, 1993 yılında yeniden yapılandırılmış ve cemevi olarak faaliyetlerine başlamıştır.

Erikli Baba, 1329 yılında Anadolu yakasına geçen Orhan Gazi yönetimindeki Geyikli Baba, Kartal Baba, Gözcü Baba, Süca Baba gibi erenlerle birlikte İstanbul'a gelmiş gazi alp-erenlerden kabul edilir. Erikli Baba ve tekke mensubu dervişler, İstanbul'un fethi sırasında da dergâhın karşısına (Yedikule'deki Altınkapı karşısında ki çayıra) kurulan Yeniçeri ordugâhına su, gıda ve moral desteğinde bulunmuşlar, savaşta da yararlılık göstermişlerdir (Şener, 1993:2).

Yeniçerilerle bağlantısı bulunan tekke, İstanbul'un fethinden sonra da Yeniçerilerin yetiştirildiği bir yer olmuştur. Sefere çıkmadan önce gülbankler burada çekilmiş ve karargâh olarak kullanılmaya devam edilmiştir (KK-1).

1826 yılında Yeniçeri Ocağı'nın lağvedilmesiyle birlikte Bektaşi tekkeleri de kapatılmıştır. O dönem tekkenin postunda oturan Hüseyin Baba da sürgüne gönderilmiştir:

“O dönemde bu dergâhlara büyük saldırı olur, oradaki pîrlar alınır. O dönemde tarihi eserler de gitmiş. Buranın pîre ait olan artık nasıl şeyleri varsa onlardan hiç haberdar değiliz. Burada bir aslan heykeli varmış ki bunlar Bektaşî babalarının kayıtlarında da vardır. Bunların hepsi talan edilmiş, şu anda nerede bilmiyoruz” (KK-1).

İstanbul’un fethinde önemli rol oynayan tekke, Kurtuluş Savaşı yıllarında da Millî Mücadeleye katkıda bulunmuş, silahların saklanması ve kaçırılmasında önemli bir yer olarak kullanılmıştır⁵. Tekke-deki mezarlıkta, mezarların arasına tüneller kazılmak suretiyle silahlar saklanmış ve bu silahlar daha sonra işgalci İngilizlere karşı kullanılmak üzere bizzat Mustafa Kemal’e teslim edilmiştir (Şener, 1993:8).

3. Erikli Baba Cemevi

Erikli Baba Cemevi, Alevi-Bektaşî felsefesini yaşatmak temelinden hareketle Erikli Baba Türbesi’nin yapımı ve onarımı için gelir toplamak, doğum-evlenme-ölüm geçiş dönemlerine ait sosyal faaliyetlerde bulunmak, eğitim-öğretime katkı sağlamak, halkı bilinçlendirmek vb. gibi toplumsal ihtiyaçların giderilmesi amacıyla kurulmuştur (Rençber, 2018:76-78).

5 Millî Mücadeleye katkıda bulunan en önemli Bektaşî tekkesi Üsküdar’daki Özbekler Tekkesidir. Bu tekke de silahların kaçırılması ve saklanması gibi pek çok hizmette bulunmuştur. Ayrıntılı bilgi için bkz. Beyoğlu, Süleyman. (2003). “Millî Mücadele ve Özbekler Tekkesi”. Üsküdar Sempozyumu Bildiri Kitabı, İstanbul. s. 201-210.

1923 yılında Cumhuriyet’in ilanından sonra, tekke, zaviye ve türbelerin kapatılmasına ilişkin 1925 yılındaki Resmi Gazate’de yayınlanan 677 sayılı kanun uygulanmıştır. Bu dönemde kapatılan ve Kazlıçeşme’deki deri fabrikaları arasında adeta kaybolan tekke, 1993 yılında aslına uygun olarak yeniden restore edilmiştir:

“1923’te Cumhuriyet kurulduktan sonra tekke ve zaviyelerin kapatıldığı dönemlerde burası da kapanıyor, atıl duruma geçiyor. Burada Kazlıçeşme’de deri fabrikaları, tabakhaneler içerisinde burası kayboluyor. Daha sonra 1993’te buradaki iş adamları, işte inançta biraz Alevi olan insanlar, Zeytinburnu’nda bir cemevine, ibadet yerine ihtiyaç olduğunu tespit ediyorlar. Araştırma yapıyorlar ve bir Bektaşî canımız burada bir yer olduğunu söylüyor. Gelip bakıyorlar ve burayı uygun görüyorlar. 1993’te vakıflarla protokol yapıyorlar, aslına uygun restorasyon amacı oluyor. Aslına uygun restorasyon yapıldı bitti şu an; tamamen cemevi olarak kullanıyoruz” (KK-2).

Hayatın her aşamasının düşünüldüğü cemevinde 600 kişilik aşevi, cenaze hizmetleri için gasilhane ve morg, kurbanlar için kesimhane, eğitim faaliyetleri için de kütüphane bulunmaktadır. Erikli Baba’nın türbesinin bulunuşu ile cemevi hem kutsiyeti devam ettirmiş, hem de ziyarete gelenlere manevi destek sağlama işlevini yerine getirmiştir:

“Alevi inancının canlı canlı yaşandığı, kurban ve adakların kesildiği, Es Seyid Mu-

hammed Eryek gibi bir pîrin manevi huzurunda, onun türbesinin yanında o atmosferde inancı canlı canlı yaşamak tabii ki çok farklı. İşte o hatırayı burada yaşatmaya, ecdadlarımızın bize bıraktığı o mirası, o güzel hatırayı, yaşatmaya gayret ediyoruz. Yurt içinden ve yurt dışından olsun gerçekten ziyaretçilerimiz çok oluyor” (KK-1).

Tekkenin mezar tarafına bakan sağ tarafında mum yakmak (çerağ uyarmak) için bir köşe bulunmaktadır. Alevi-Bektaşî inancında mum yakmak, Hz. Muhammed’in Tanrı’dan gelen ilk ışık olması anısına, ruhun aydınlanmasının bir sembolü olarak görülmektedir (Korkmaz, 1994:80). Mum, kandil, lamba ya da çıra, cem törenlerinde de kullanılır. Tekkenin içinde mumlar için ayrılan bu köşe, gelen ziyaretçiler tarafından ölmüşlerinin ruhu için, dilek ve duaları için ayrılmış bir mekândır.

Bellek coğrafyası olarak nitelendirebileceğimiz Kazlıçeşme mevki, aynı zamanda farklı inançların bir araya gelebildiği, bir arada olabildiği bir mekândır. Erikli Baba Tekkesi çevresinde inançlar birlikteliği yaşanmaktadır:

“Eskiden Alevilik, Bektaşîlik, Sünnilik veya gayrimüslim olarak adlandırılan inançlar arasında ibadethaneler bazında bir ortaklık söz konusu. İşte Erikli Baba Dergâhını örnek verirken 1000 metrekare içinde Erikli Baba Dergâhı (Alevi-Bektaşî İnancı), Fatih Camii (Sünnî), Kazlıçeşme Kilisesi (gayrimüslim tebaa) bulunmaktadır” (KK-3). Bu birliktelik tesadüfi olmayıp

Osmanlı Devleti tarafından bilinçli olarak yürütülen iskân politikasının da bir sonucudur.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Tasavvuf inancına göre veli olabilmenin ilk şartı, şeriat dairesinde bulunmak ve sonrasında da riyazat ile nefsi terbiye etmektir. İnsan-ı kâmil mertebesine ulaşan veli kimseler, Allah tarafından korunur ve duaları kabul edilir. Veli kimsele-re Allah’tan bir ihsan olmak üzere diğer Müslümanlarda bulunmayan birtakım olağanüstü haller verilir ve çeşitli lütuflarda bulunulur. Veliler, kerametlerinden dolayı halk tarafından sevilmişler, öldükten sonra bile türbeleri ziyaret edilmiş ve korunmuştur. Erikli Baba türbesi, dönem dönem çeşitli sebeplerle kapatılmasına rağmen günümüzde cemevi olarak yeniden sosyal hayatın içinde yer almayı başaramıştır.

Diğer Bektaşî tekkelerinde olduğu gibi, Erikli Baba Tekkesinin kuruluşu da İstanbul’un fethi dönemine dayandırılmaktadır. Adı geçen tekkenin kuruluşuna dair tarihi bir vesikaya rastlanmamakla birlikte, sözlü tarih kapsamında tekkenin İstanbul’un fethinde bulunmuş veli tarafından kurulduğu kabul edilmektedir. Bu, icat edilmiş bir gelenektir.

Tekkenin Milli Mücadele döneminde de katkı sağladığı, kurulduğu dönemdeki askerî önemini ve faaliyetlerini bu dönemde de devam ettirdiği dikkat çekmektedir. Bunun sebeplerinden birisi de tekkelerin

askerî açıdan önemli yerlere, kavşaklara, yol kenarlarına ve stratejik öneme sahip noktalara kurulmuş olmalarıdır. Erikli Baba Tekkesi mekânı da Milli Mücadele'ye katkı yapan en önemli güzergâh üzerinde, yani İstanbul-İzmit-Geyve-Adapazarı hattı üzerinden yer aldığı için Anadolu'ya ilk geçişlerde önemli bir rol icra etmiştir.

Erikli Baba Tekkesi, Alevî-Bektaşî kültürünün devamı ve göstergesi niteliğindedir. Erikli Baba'nın manevi şahsında türbe ve çevresinin birtakım işlevleri bulunmaktadır. Bunlar;

- Savaşta ve barışta toplumsal yararlılık göstermek,
- Karakol vazifesi görmek,
- Velinin şahsında, din büyüklerine saygı ve sevgi göstermek,
- Toplumsal işbölümü ve yardımlaşmayı teşvik ve devam ettirmek,
- Birlik ve beraberliği sağlamak,
- Manevi tatmin sağlamak olarak maddeleştirilebilir.

Sonuç olarak Erikli Baba, veli kimliği ile toprağın vatan coğrafyasına dönüştürülmesinde önemli görevler icra etmiştir. Türk evliya kültürünün önemi ve devamlılığı açısından Erikli Baba, zor zamanlarında millete yardımda bulunmuş ve öldükten sonra da kutsiyetini günümüze kadar devam ettirmiş din büyüklerindedir.

KAYNAKLAR

- Evliya ÇELEBİ. (1314). Seyahatnâme. C:1, Dersâadet. İstanbul.
- BEYOĞLU, Süleyman. (2003). "Milli Mücadele ve Özbekler Tekkesi". Üsküdar Sempozyumu Bildiri Kitabı. İstanbul. s. 201-210.
- KARA, Mustafa. (2011). "Tekke" maddesi. Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C: 40, s. 368-370.
- KORKMAZ, Esat. (1994). Ansiklopedik Alevilik Bektaşilik Terimleri Sözlüğü. İstanbul.
- KÖMÜRCÜYAN, Eremya Çelebi. (1955). İstanbul Tarihi. Tercüme ve Tahşiye: Hrand D. Andreasyan. İstanbul.
- MALINOWSKİ, Bronislaw. (1992). Bilimsel Bir Kültür Teorisi. Çev: Saadet Özkal. İstanbul.
- OCAK, Ahmet Yaşar. (1997). Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler. Ankara.
- RENÇBER, Fevzi. (2018). Tarihsel ve Kültürel Boyutlarıyla Alevilikte Cem ve Cem Evleri. Ed: Doç. Dr. İbrahim Baz. Mardin.
- ŞENER, Cemal. (1993). Erikli Baba Dergâhu. İstanbul.
- TANMAN, Baha (1994). "Perişan Baba Tekkesi". Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, C: 6, İstanbul, s. 242-243.
- UYANIKER, Nursel. (2010). Eyüp Sultan Türbesi Etrafında Teşekkül Eden Efsanelerin Tespiti ve İncelenmesi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul, Türkiye.
- ÜNVER, Süheyl. (1996). İstanbul Risaleleri. C: 5, İstanbul.

- YILMAZ, Gülay. (2015). "Bektaşılık ve İstanbul'daki Bektaşi Tekkeleri Üzerine Bir İnceleme". Osmanlı Araştırmaları Dergisi/The Journal Of Ottoman Studies, S: 45, s. 97-136.
- YÜKSEL, Müfid. (1997). "Kazlıçeşme'de Bektaşi Tekkesi Eryek Baba". Cem Dergisi, S: 70, s.48- 55.

Kaynak Kişiler

- KK-1: Binali Doğan, Çayırılı/Erzincan 1955, Ortaokul, Erikli Baba Cemevi Dedesi (Görüşme: 25.11.2018).
- KK-2: Erdoğan Metin, Erzincan 1965, Lise Mezunu, Erikli Baba Dergâhı Başkanı (Görüşme: 14.11.2018).
- KK-3: Zeynel Abidin Koç, Bergama/İzmir 1969, Ahmed Yesevi-Baba Mansur Ocağı'ndan, Emekli, Bağcılar Cemevi Başkanı (Görüşme: 14.12.2018).

EKLER

Resim 1: Erikli Baba Tekke ve Türbesi

Resim 2: Erikli Baba Mezarlığından bir görünüm